## Corelând sursele arheologice. Unele observații privind cuțitele cu lamă din fier în regiunea Nistrului Mijlociu (sec. X-III a. Chr.)*

Mihail BĂȚ

Odată cu începutul practicării metalurgiei fierului în spațiul nord-vest pontic, acest meșteșug se dezvoltă și la comunitățile umane din regiunea Nistrului Mijlociu. Prezența lui este documentată de numeroase fragmente de zgură de fier, descoperite în așezări, precum și de diverse unelte și ustensile din fier, atestate atât în așezări, cât și necropole. Dintre piesele de fier cel mai frecvent sunt cunoscute cuțitele cu lamă din fier.

Până în prezent, au fost atestate 32 de cuțite cu lamă din fier ce provin atât din așezări (Alcedar, Stohnaia III, Tahnăuți, Saharna Mică, Saharna Mare**, Saharna „La Șanț"), cât și din necropole (Saharna I „Țiglău", Saharna „Gura Hulboacei"). Majoritatea pieselor se află în stare fragmentară***, doar șase exemplare fiind întregi sau întregibile. Din punct de vedere cronologic, opt sunt atribuite primei epoci a fierului (cultura Cozia-Saharna), iar 24 piese au fost descoperite în contexte din a doua epocă a fierului.

Lama cuțitului era realizată prin baterea la cald a unei bare de fier, obținându-se astfel un tăiș triunghiular în secțiune. Pornind de la forma lamei cuțitului, am putut identifica două mari categorii:

A. Lamă cu muchia convexă și tăișul drept;

B. Lamă cu muchia dreaptă și tăișul concav.

Pe lângă ergonomia în utilizare, tăișul lamei este unul din cele mai importante caracteristici ale cuțitului. Astfel pentru buna funcționare a cuțitelor erau folosite pietrele de ascuțit, în special cele prevăzute în partea superioară cu un orificiu pentru agățarea de cureaua posesorului. Cutele erau utili-

* Comunicarea a fost realizată în cadrul Proiectului instituțional 15.817.06.20F „Centre rezidențiale și așezări rurale din silvostepa pruto-nistreană în mileniul I a. Chr. - prima jumătate a mileniului I p. Chr."

** În 2017 la situl Saharna Mare au fost descoperite patru fragmente de lamă de cuțit, dintre care un exemplar întregibil.

*** Probabil, au fost mai multe piese, însă multe s-au distrus din cauza procesului de coroziune.

zate pentru ascuțire periodică sau înlăturarea petelor de rugină, fiind trase pe fiecare parte a tăișului lamei.

După raportul dintre lamă și limbă, putem deosebi trei modalități de realizare:

I. Cuțite cu limbă aplatizată;

II. Cuțite cu limbă aplatizată și gât;

III. Cuțite cu limbă în formă de spin.

Limba cuțitului, confecționată la fel din fier, face corp comun cu lama. În unele cazuri, limba este prevăzută cu orificii pentru nituri destinate atașării plăselelor din os. Două mânere, descoperite la Glinjeni „La Sant" și Saharna Mare, se disting prin decorul în formă de cerculețe. Probabil, pentru confecționarea mânerelor, alături de os s-a folosit și lemnul.

Referindu-ne la funcționalitatea cuțitelor cu lamă din fier, constatăm că era una foarte largă, acestea fiind folosite în gospodărie, alimentație, activități meșteșugărești și în caz de nevoie, în calitate de armă.